

شاندیکی پەرلەمانی تورکیا سەردانی کەرکوک دەکات

ناکۆ مه جید

کەرکوک بوو کە کەنالی cnnturk دیداریکی لەگەڵ (تۆرەمان چومەر) سەرۆکی شاندەکە سازکرد، ئەو زۆر لە خۆبایبانه باسی داگرتنی نەخشەیی کوردستانی لە ژووری ئەنجومەنی پارێزگای کەرکوک کردو رابگە یاند کە ئەوان بە بەرچاوی سەرۆکی ئەنجومەنی شارەکە نەخشەکەیان دا بە زاندووه، بەلام ریزدار رزگار عەلی سەرۆکی ئەنجومەن هەر زوو بەزوو ئەو شاندەیی نەخشەکان دەستیان لێنە دراوه و شاندەکەش بە هەلۆاسینی ئەو نەخشانه کە کوردستانبوونی شارهکە دەسەلێمن، دووچاری شلەژان و نیگەرانی هاتوو.

هاتنی شاندی پەرلەمانی تورکیا کۆدی پیلانیکی شاراوهری لەگەڵ خۆیدا هیناوه له بەرژوهندی پێکھاتەکانی شارەکە دانیه. رژیمی تورکیا له دواي

لەرژگەیی هەوالەکانەوه زانرا کە شاندیکی پەرلەمانی تورکیا بەبیانوی گوێگرتن لە داخوازی دانیششتوانی پارێزگای کەرکوک سەردانی شارەکەیان کردووه و لەگەڵ لایەنە پەيوەنددارەکان کۆبوونەتەوه. دواتر هەمان شاند سەردانی شارۆچکەیی پسردي و تەلەغەریان کردووه و لەگەڵ نوێنەرانیان کۆبوونەتەوه. هاتنی ئەو شاندە دەیان پرسبایری لە هزری خەلکی ناوچەکە وروژاندووه، ئایا پلانیکی هاوێش لە نێوان تورکیاو عێراق بۆ کێشەیی کەرکوک لە ئارادا هەیه؟ ئایا تورکیا دەیهوێ بەشداری لە چارهسەرکردنی کێشەکانی عێراق دا بکات؟! ئایا لەسەر داخوازی سەرانی بەرەیی تورکمانی ئەم سەردانه ئەنجامدراوه؟! ئایا تورکیا مەبەستی هاوکاریکردنی تورکمانی هەیه؟! ئایا حکومەتی هەرێمی کوردستان ئاگای لە هاتنی ئەو شاندە هەیه؟! شاندەکەیی تورکیا هینشتا هەر لە

عیراق بە رهوشیکی خراب تێپەر دەبی

چاودیریك

رۆژنامەیی واشنتۆن پۆست لە ژمارەیی رۆژی چوارشەممەیی رابردوودا لە نووسینیکیدا نیگەرانی خۆیی لە رهوشی ئالۆژی عێراق پێشاندابوو، راشکاوانه نووسی بووی کە عێراق بە رهوشیکی خراب تێپەر دەبی و بەرهو باشبوونیش ناچیت، لەهەمان کاتدا هەوالەکان رابانگەیاندا کە دەستەیهک پسرپۆری ئەمریکی تەنیا ماوهی سێ مانگ دەرفەت لە بەردەم هەلی سەرکەوتنی عێراق دەبینن و داوا لە سەرۆکی خۆیان دەکەن چارهسەریکی بەپەلە بدۆزیتەوه.

لە لایەکی دیکەشەوه ریزدار سەرۆک تالەبانی لە گوتاری خۆیدا کە لەبەردەم نەتەوهیەگرتووهکاندا پێشکەشی کرد، داواي درێژکردنەوه و مانەوهی هینزەکانی فرەرەگەزی لە عێراق بە گرنگو پنیویست دانا. هینزە تووندپۆکانی عێراق بە سوننه و شیعەوه رهخنەیان لەو داواپەیی سەرۆک گرتو لەبەرانبەر پەيامەکەیی سەرۆکدا خۆیان نەبان کردو دژە هەلوێستیان پێشاندان، لە کاتیکیدا داواکەیی سەرۆک رهواو پنیویست و گشتگێریشە، چونکە وێرایی ئەوهی کە هینزەکانی فرەرەگەز بە سەرۆکایەتی ئەمریکا لە عێراقدا لەسەر دراوه، بەرپێکەوتن و دارپێژراوه ئەگەر لایەنیک لای پاشگەزبیتەوه، ئەوه لایەنەکەیی دیکە مافی ئەوهی دەبی کە هەلیوه شینیتەوه. لەم نیشتمانپەکاندا پشتیوانی لە

کوردستان و شاری کەرکوکیان کۆدەتە ئامانجی خۆیان، جا ناکرێ بەرپرسیانی حکومەتی هەرێم و دەزگای ئاسایش ئاگایان لە هاتنی ئەو شاندە نەبوویی، یاخود لە رژیگەیی هەوالچنەکانیانەوه لەمەبەستی شاندەکە ئاگادار نەکرابنەوه. خۆ بێدەنگکردن لەبەرانبەر هاتنی شاندی پەرلەمانی تورکیا بۆ باشووری کوردستان و چاوداخستن لەبەرانبەر خۆتێهەلقورتاندنی ئەو شاندە لە کاروباری شاریکی وەکو کەرکوک، بەرپرسیانی هەرێمی کوردستان دووچاری بەرپرسیاریتی دەکاتەوه، چونکە گومانی تێدانیه کە ئەو شاندە بۆ پشت گەرمکردنی سەرانی بەرەیی تورکمانی هاتوو و دەیانەوێ دەستیان لە پشت بدەن و لە رژیگەیی ئەوانەوه رهوشی شارەکە ئالۆتزر بکەن و دەلیفەیی لەشکرکێشی تورکیا فرەهەم بکەن.

بە مەبەستی چارهسەرکردنی کێشەیی نەتەواپەتی شارەکە و داکوکیکردن لە مافی تورکمانەکانەوه هاتوو، باشتروایه هەولێ بێرکردنی سەتمی نەتەواپەتیان بدن کە ئەوان دژ بە کورد بەرپۆهیی دەبن، چاکترابوو بەشارەکانی باکووری کوردستان بسوڕاپانەوه و بەلێنی چارهسەری ئاشتیانەیی دۆزی کوردیان بە خەلگەکە راگەیانداپە. باشتروابوو کە راستوێژانە بیران لە بەرژوهندی تورکەکانی باکووری قوبرس بکردابایهوه کە ماوهی 22 سالە بۆیان دروست کردوون. ئەوان نەتوانن کێشەیی نێوهخۆیی ولاتەکەیان و کێشەیی تورکەکانی باکووری قوبرس چارهسەر بکەن، چۆن دەتوانن بێن و هاوکاری تورکمانەکانی کەرکوک بکەن. لە دوا وتەدا دەلێن: شاندەکەیی پەرلەمانی تورکیا لە رژیگەیی ئیبراھیم خەلیلەوه هاتوونەتە باشووری

لکاندنی باشووری کوردستان، (ویلاپەتی موسل) بە عێراقی عەرەببیهوه بەردەوام هەولێ گێرانەوهی ویلاپەتەکە دەدات و مرخی خۆیی لە سامانی ئەو شارە خۆشکردووه. ئەوان هاتوو تا ئاگرێ دووبەرەکی لەشارەکە خۆشتر بکەن و ریزگێری لە ئاسایبکرنەوهی باروودۆخی شارەکە بکەن و بواړی ئەوه نەدەن لە ریفارندۆمیکێ ئازاددا چارهنووسەکەیی یەکلایی بکړیتەوه. شاندی پەرلەمانی تورکیا ئەگەر بە مەبەستی چارهسەرکردنی کێشە هاتوونەتە شارەکە و گەرەکیانە ئالۆزیهکان کۆتایی پێهێنن و لە ئاکامی تەقینەوهکان بکۆلنەوه، باشتروابوو بچووبانایه دیاربەرکو گوییان لە داخوازی دانیششتوانی ئەو شارە بگرتابیه کە ماوهیک لەمەوبەر دەولەتی تورک لە رژیگەیی گروپی تۆلەیی تورکەوه شارەکەیی خەلتانی خوین کردبوو. ئەگەر

لیدوانەکەیی سەرۆکی حکومەت خالی وەرچەر خان دەبی

رۆژی گەل

کاتیکی کە رژیمی بەعس فرەمانرەوا بوو، تەواوی دەستەلاتەکانی لەدەستی ناوهنددا چیرکربووه، رژیگەیی نەدەدا کوردستانیان دەستەلاتیکیان لەو بوارەدا هەبێ، ئەویش دەپەوێ لاسایی بەعس بکاتەوه و دەستەلاتی حکومەتی هەرێمی کوردستان لەو بوارەدا سنووردار بکات، بەلام لیدوانەکەیی سەرۆکی حکومەتی هەرێمی کوردستان ریزدار نێچرفان بارزانی سەبارەت بەوهی کە وەزارەتی نەوت لەجیاتی ئەوهی چاودیری دەستەلات و سەرماپهگوزاری بکات با کارەکانی خۆی بە باشی راپەرینێ، ئەگەر حکومەتی ناوهندی بە پێیی دەستووری عێراقی فیدرال هەلسۆکەوت نەکات، ئەو کات خەلکی کوردستان بۆ پاراستنی مافەکانی خۆیان رژیگەیی دیکە دەگرنەبەر، بەم وەلامە مشتەکۆلەیکە بەهینز بوو، لەهەمان کاتیکیدا وەلامیکێ ئاشسکرای ئەو بۆچوونانە بوو کە پێیانوایه دەبی کورد وەکو رابردوو گۆرپایەل و فرەمانبەر بێدەستەلات بێ. ئەگەر سەرکردایەتی کوردستان چەند سال زووتر بەو زمانە وەلامی بەغدادیان بدابایهوه ئەمقۆ هەنگاویکێ گورەترمان

کەرکوک و هەولنەدان بۆ گێرانەوهی ناوچە داپراوهکانی کوردستان بۆ سەر هەرێمی فیدرال ئەو راستیهی خۆیا کرد کە ئەوان هەلپەرسست و بەرژوهندخوازانە لە گۆرانکاریهکانی داهاوو دەپوانن و بە دواي دەرفەتدا دەگهڕێن تا دەستەلاتی خۆیان فراوانتر بکەن و کوردستانی ئازادکراو بۆ ژیر کۆنترۆلی خۆیان بگێرنەوه. ئەوان بە خشکەیی و لە رژیگەیی یاساییهوه دەیانەوێ ئەو هیواپه لە دلێ کوردا بمرێنن کە نابێ بێر لە رزگاری و سەرپهخۆی بکړیتەوه. ئەوان بەشێوازیکی هەلسۆکەوتیان کردووه تا هەرێمی کوردستان چا و لە خیرۆ بەزیهی ئەوان کارهباو سووتەمەنی و پارەیی بپهڕێ. ئەوان نایانەوێ ژیرخانی ئابووری کوردستان ببوژیتەوه. نایانەوێ سامانەکانی ژیر زهوی لە ژیر دەستەلاتی حکومەتی هەرێم دابن. هەر لەو روانگهیهوه وەزیری نەوتی عێراق ئەو بۆندانەیی کە حکومەتی هەرێم لەگەڵ کۆمپانیاکانی بیانی بۆ سەرماپهگوزاری نەوتی ئیماز دەکړین بە نایاسی دادەنێ و رەتیان دەکاتەوه. وەزیری نەوتی عێراق باش دەزانێ

بە درێژایی 90 سالی رابردوو ئەوهی لە بەغداد حوکمی کردبێ، خۆی لەسەر ووی یاسا داناوه و بە چاویکی نزم لە داخوازی گەلانی عێراقی پوانیوه، گەلێ باشووری کوردستانیشی بە بەشیکێ دانەپراو و کەمتوانا داناوه بە ئەرکی ئەوانی زانیوه کە خۆبەخشانه ویست و توانستی خۆیان لە پێناو ناوهند دەکاربکەن و بەرژوهەندەکانی سەردەستان بپارێزن. دواي پرۆسەیی ئازادی عێراق و رووخاندنی سەدام سەرکردایەتی کوردستان پێیوابوو کە ئیدی کاربەدەستانی بەغداد دەرسو ئەزمون لە رابردوو وەرەگرن و بە شیوازیکی دیموکراتیانە لە خواست و مافەکانی گەلێ کورد دەپوانن، بەلام رهفتاری سێ سالی رابردوو تەواو پێچەوانە شکاوهتەوه، هینزە عەرەببەکان بە هەمان هزرهوه خواستەکانی گەلێ کوردستان لێکەدەنەوه، گەرەکیانە خۆیان بەهینز بەنەوه و مافە و دەسپهاتووەکانیش وەرگیرنەوه و لە دەستی خۆیاندا چری بکەنەوه. خۆدزینەوهی عەلای و جەغەفری لە ئاسایی کردنەوهی رهوشی

کاربەدەستانی حکومەتی هەرێمی کوردستان دەکەن کە چیتر لەبەرانبەر لیدوانەکانی کاربەدەستانی بەغداد بێدەنگ نەبن، چونکە دەستووری عێراق بە رەزامەندی هەمووان بریاری لەسەر دراوه، بەرپێکەوتن و دارپێژراوه ئەگەر لایەنیک لای پاشگەزبیتەوه، ئەوه لایەنەکەیی دیکە مافی ئەوهی دەبی کە هەلیوه شینیتەوه. لەم نیشتمانپەکاندا پشتیوانی لە

هاوێششتوو، لەخەون و ئاواتەکانی خۆمان نزیک دەکەوتینەوه. کاربەدەستانی بەغداد لیدوانەکەیی سەرۆکی حکومەتی هەرێمیان بە هەرەشەیی جیابوونەوه لەقەلەم دا، بەلام خەلکی کوردستان جیابوونەوه و پێکپێنانی دەولەتی سەرپهخۆ بە مافیکێ رهواي خۆیان دەزانن و لێبروانه بۆی تێدەکۆشن. کوردستانیان شیلگێرانه داوا لە

کاربەدەستانی حکومەتی هەرێمی کوردستان بکەن، دەبی کاربەدەستانی حکومەتی هەرێمی کوردستانیش پرۆسەیی کرانەوه وەکەفێ بەرووی تیکرای کوردستانیاندا بکەنەوه و سیاسەتی پاوانخوازی حزیی و هاوێرکاری لەقاو بدن. زۆر گرنگە کە بەرپرسیانی حکومەتی هەرێم پێی لەسەر لیدوانەکانی خۆیان داگیرن و لێیان پاشگەزەنەبنەوه.

ئەوروپا: ئەگەری بە فەرەمی ناسینی پەکەکە لە رۆژەق داپه

سنوور عەزیز

بەپرەسیار دەبی. لە لایەکی دیکەشەوه مارهی چەند سالیکی سەرکردایەتی پارتی کرێکارانی کوردستان یەک لایەنە ئاگر بری راگەیاندووه و دەپەوێ کێشەکە لە رژیگەیی ئاشتیانە و بەمۆی دابالۆگەوه چارهسەر بکړی، کەچی دەولەتی تورک وەلام ناداتەوه و پێی لەسەر ئەوه دادەگړی کە ئامادەنیە دانوستاندن لەگەڵ پەکەکە بکات. رازی نەبوونی دەولەتی تورک بە دانوستاندن نۆست و هاوسۆزی زیاتری بۆ کورد پەیدا کردووه. تەنانەت سوپای تورک بەردەوام دووپات لەسەر زمانی چەک و هینز دەکاتەوه. ئەمەش رای گشتی ئەوروپای دووچاری نیگەرانی و سەرسویرمان کردووه. تورکیا نەک جەخت لەسەر شەپری گەریلاکانی پارتی کرێکارانی کوردستان دەکاتەوه و بەردەوام هەرەشەیی لەشکرکێشێ لە باشووری کوردستان دەکات و دەخوازێ

بەپێوه دەبن. ناوی پارتی کرێکارانی کوردستانی لە لیستی ریکخراوه تیرۆریستیەکان جێی کردووه. ئەو بریارەیی یەکییتی ئەوروپا نیگەرانی لەنێوه نەدەکانی رههەندی کوردی لە ئەوروپاوە لایەن هینزە رزگارپهخاوهکانی جیهانەوه دروست کرد. هەر دەمۆدەست لایەنگرانی پەکەکە و ناوهندەکانی دیکەیی کوردان نارهزایی خۆیان لەبەرانبەر ئەو بریاره پێشاندان و نارهواپادا خۆپێشاندان و رییوانیان ساز کرد. ئەوان پێیانوایه کاربەدەستانی ئەنکارا سوپای تورکیا تیرۆر توکاندن لەبەرانبەر نەتەوهی کورد بەپێوه دەبن، دەولەتی تورک ئامادەنیە دان بە هەبوونی نەتەوهی کورد بێنۆ زمانی کوردی بە رسمیی بناسی، ئەمەش تووندوتیژی لێدەکەوتیتەوه، دەولەتی تورکیا تێیدا

(ژۆلیانا کۆکت) داواکاری گشتی دیوانی دادپەروری ئەوروپا لە لیدوانیکێ رۆژنامەوانیدا رابگەیاندا: بەمزوانه لیکۆلینەوهی یاسایی سەبارەت بە داواپەیی لایەنگرانی پەکەکە دەستپێدەکات و دیوانی دادپەروری ئەوروپا لەو بارهیهوه بریاری کۆتایی دەدات. لە لایەکی دیکەشەوه هەوالەکان پشتراستیان کردووه کە ئەگەر دیوانی دادپەروری ئەوروپا بریاریکێ ئەرینیی سەبارەت بە پارتی کرێکارانی کوردستان کە پێشپهروی بزافیی رزگارپهخاوهی باکووری کوردستان دەکات، بدات و داواي سپینەوهی ناوی پەکەکە بکات ئەوا یەکییتی ئەوروپا ناوی پەکەکە لە لیستی تیرۆر دەردەکات. جیگەیی وەبیرمێتانهیهوه بەهاری سالی 2000 و لەسەر داواي حکومەتی ئەنکارا، یەکییتی ئەوروپا بە بیانۆی ئەوهی گەریلاکانی پارتی کرێکارانی کوردستان کارێ تیرۆریستی

کە هینزەکانی ئەمریکا عێراق هاوکاری بکەن و پەکەکە پاکتاو بکەن. لە لایەکی دیکەشەوه ریکخراوهکانی داکوکیکار لە مافی مرقفی نیۆدەولەتی رژیمی تورکیا بەوه تارانبار دەکەن کە زیاتر لە 3000 گوندی کوردستانی سووتاندووه، بەهەزاران ولاتیسی سفیل ئاواره و سەرگەردان کردووه، دەیان هەزار کەسیش لەسەر کورد بوون زیندانی کران، بەمەش رژیمی تورکیا رووبهرووی رهخنەیی نیۆدەولەتی بۆتەوه. لەهەفتەیی رابردوو، عەبدوللا گول وەزیری دەرەوهی تورکیا نارهزایی لەبەرانبەر لیدوانەکەیی سەرۆک تالەبانی، سەرکۆماری عێراق پێشاندان دووپاتی کردووه کە تورکیا هەرگیز ئامادە نابێ دانوستاندن لەگەڵ پەکەکەدا بکات. چاودێران پێیانوایه ئیستا توپەکە لە مەیدانی تورکیا داپه، ئەگەر دەولەتی تورکیا دووپات لەسەر شەپو کوشتار

بکاتەوه و ئامادە نەبێ هەبوونی کورد بسەلمینۆی زمانی کوردی بە فەرەمی نەناسی کە وەک پێششمەرجی ئەندامبوونی تورکیا لە یەکییتی ئەوروپا خراونەتەپوو، لەوانەیه ئەوروپا دەرگە بریوی تورکیا داخات و لە ئاکامیشدا لایەنگری لە بزافیی رزگارپهخاوهی کوردستان بکات و ناوی پارتی کرێکارانی کوردستان لە لیستی تیرۆر دەرپهینێ. سڕینەوهی ناوی پارتی کرێکارانی کوردستان لە لیستی تیرۆر قازانج بە کێشەیی کورد دەگەپەنێ، لەم پیۆهەندیدا ئەرکیکی گەرە دەکەوتیتە سەرسانی سەرکردایەتی پەکەکە تا ئامادەیی بۆ دانوستاندن لەگەڵ رژیمی تورکیا رابگەپەنێ و پێبەندبوونی خۆی بە ئاشتی و دیموکراسی و رەتکردنەوهی تیرۆر دووپات بکاتەوه.

شروقهی وردتری بۆ بکەن.